STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 06088

LIDER

Minnie Bordo Rivkin

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol
of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from
a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights
in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain
or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.
If you hold an active copyright to this work – or if you know who does –
please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

מינא באָרדאָ־ריווקין

לידער

ניו־יאָרק

1948

אַ גרויסן דאַנק מיין פלימיעניק, ראובן בערמאַן,
פאַר אַרויסגעבן מיין ביכל לידער

מינא באָרדאָ-ריווקין

דעצ. 1947

Copyright by
Minna Bordo-Rivkin
771 Crotona Park North, Bronx, N. Y.

Printed in U. S. A.
THE SHOULSON PRESS, 227 W. 17th St., N. Y.
255

אין ליכטיקן אָנדענק פון

ב. ריווקין

(1945 — 1883)

אינהאַלט־פאַרצייכעניש

◆

אַ תפילה / 5
לעצטע רו / 6
די וואָלקנס ריידן / 7
פאַרוואָס אַזאַ שטראָף / 8
גאָטס טרעפ / 9
די אַראָפּנידערונג / 10
אין קיינעמס לאַנד / 11
מיט פאַרבונדענע אויגן / 12
אַ ליכט אין חושך / 13
אַ קאָשמאַר / 14
מאַמעס זוכן קינדער / 15
אַ געבעט / 16
מוטער רחל / 17
דו טאָרסט ניט שטומען / 18
אַ חלום / 19
מיינע פעק / 20
אין דיינע אויגן / 21
מיין טאַטע / 22
די האַלבע לבנה / 23
געוואַלט פאַרגעסן / 24
איך קום / 25
פינגער פויקן / 26
נשמה־געזאַנג / 27
אַ האַנט / 28
איך און מיין שאָטן / 29
דיין נאָמען / 30
אַ חלום אין ביידע הענט / 31
יידיש / 32

אַ תפילה

ניט אַן אביון איז געקומען נאָך שוץ —
ס'איז געקומען אַן אורח, אַ גאַסט, אַ גביר.
איך טראָג אַ זאַק מיט אוצרות פון גוטס.
גאָט, עפן פאַר מיר דיין פאַרשלאָסענע טיר:

עשירות געזאַמלט פון אָרעמע שטיבער —
גאָלד פון מיין האַרצן, דעם דימענט פון גלויבן.
איך שלעפּ זיך פון לאַנג שוין דורך מיין פאָלקס לעבנסגריבער,
דורך חושך, דורך היילן, דורך ווירבל, דורך שטויבן.

אַ מעסער מיין וועג... מ'שניידט מיין האַרץ מיר אויף שטיקער.
די שיין פון די שטערן נאָך ניט אויסגעזויגן.
מיט פיינען באַטרונקען — כ'וואַקל ניט שיכור,
עס ליכטיקט דער חושך דורך מיינע פאַרלאָשענע אויגן.

דאָרט וואו גלויבן — שטייסטו, אָ גאָט, פאַר מיר!
דעם אוצר פון מיין גלויבן כ'האָב צו דיר געבראַכט.
ברייט עפן דיין טיר פאַר דיין גאַסט, דיין גביר.
ס'האָט דיין פאָלק דיך דערזען און ניט אויסגעטראַכט!

„יידישער קעמפער," 14־טן יוני, 1946

לעצטע רו

פון דער פינצטערער נאַכט שיילט זיך אַ פּנים,
שטיל, פאַרגליווערט קאַלט און האַרט,
שטעלט זיך ווי אַ שומר איבער מיין פענצטער,
קוקט און וואַכט און וואַרט.

כ׳הייב זיך אויף פון געלעגער אָן אַ שאָרך,
און שאַר זיך טריטווייז צום פענצטער צו.
כ׳לייג מיין אויער צו און האָרך:
און ליפן מיך רופן ערגעץ־וואו.

אויף מיין פענצטער קרימט זיך דאָס פּנים,
שאַרף ווי אַ קאָסע שניידט זיך די האַלבע לבנה,
אוןביידע ביי מיר עפּעס מאָנען,
און מיט צייכנס מיך דערמאָנען.

דאָס פּנים ווערט אין נאַכט פאַרטרונקען,
ס׳טוען צום פענצטער זיך אַ צי מיינע הענט —
אַ שאָטן איז אין הויז אַריינגעהונקען,
און שאַרט זיך שטום און קאַלט אַרום די ווענט...

צוקונפט, אָקט. 1945

די וואָלקנס ריידן

אין סוף נאַכט האָט אַ האָן געטאָן אַ קריי
איך האָב אויפן הימל דערזען אַ זעאונג, אַ שרעק.
צווישן די וואָלקנס די פייער־רויטע צוויי —
האָט אַ פּנים פאַר מיר זיך אַנטפּלעקט.

ווי אָדערן געפלאָכטן, צעשיידט,
האָבן די וואָלקנס זיך געשנירלט ווי שליאַכן,
און געסקוועריט האָט זיך לעבן מיט טויט.
און איך זע אַזוינע אויסטערלישע זאַכן.

מיין אויג זעט אים אויף אַ וועג דאָרט גיין.
אַ פאַרבענקטער בלייבט ער גיריק שטיין.
מיר דאַכט זיך אַז פייער וואָלקנס קענען ריידן;
און איך טו בעטן זיי אַלץ מיר צו אַנטשיידן.

און זיי דערציילן מיר אַלץ אויס,
קומט אַ דריטער וואָלקן באַלד אַרויס.
און מגילות, ספרים ליגן אויף דעם הימלס טיש.
ער טוט בלאַט, נאָך בלאַט דאָרט אַ מיש.

אָט ווערט רואיק גאָר אַזוי שטיל,
דער הימל טוט אַ נויג ווי אַ קאָפּ צו מיר.
איך פרעג: וואָס איז דיין סימן געווען?
איך הער אַ קול וואָס זאָגט: ס'וועט וואונדער געשען.

1947

פאַרוואָס אַזאַ שטראָף?

אָ גאָט! כ׳נעם אַלע דיינע שטראָפן,
איך ווייס ניט: האָב איך זיי פאַרדינט?
מיט אַ נשמה האָסטו מיך באַשאַפן,
מיט דעם וואָס מיך צו דיר פאַרבינדט.

אָ גאָט! מיין צער איז אַזוי גרויס!
אין שלאָף שרעק עפנט מיינע אויגן,
דיין גאַנצע גרויסע ליכטיקייט איז אויס;
האָט נאַכט די שטערן אויסגעזויגן?

פאַרוואָס די שטראָף? ווי גרויס איז מיין זינד?
מיין גלויבן איז דאָך שטאַרק געווען —
אַ פאָטער ביסט פון חסד צו דיין קינד —
פאַרוואָס דיין גנאָד האָט מיך פאַרזען?

ליטעראַרישע העפטן, 8־7, 1947

גאָטס טרעפּ

איך ברען מיט רויטן פלאַם,
איך פאַל אויף ווייסן שניי.
צונויפגעדרייט — אַ קנויל —
מיט מיר מיין פּיין און וויי...

איך קלעטער אויף לבנה־טרעפּ,
איך זוך מיין לעצטע רו.
איך נעם אַלץ אָן פאַר גוט.
צום כבוד־שטול כ'פאַל צו.

איך קום צו דיר, מיין גאָט,
איך שטעל מיין רעכטע באַק —
אויב ליבע איז אַ זינד,
איך ברענג אַ פולן פּאַק...

קעמפּ בויבעריק,

יידישע שריפטן, נומערן 22־23, 1946

די אַראָפּנידערונג

אַ שרפה דער הימל, אַ בלוט־באָד די צייט:
אַנטפּלעקט זיך גאָטס פּנים, אין צאָרן ער שרייט —
פאַלט טעמפּ גאָטס וואָרט פון הימל אַראָפּ;
געקראַכט די לעגענדע פון גאָטס צען־געבאָט.

געוואונען צוויי שלאַכטן האָט שטורעם פון צייט:
גאָט פון מענטש, מענטש פון גאָט איז באַפרייט!
פאַרשלאָסן דער הימל, מענטש טויב צו גאָט־געשריי:
ווייטיקט גאָט, דער מענטש פילט ניט זיין גאָטלאָזן וויי!

עס יאָמערט גאָטס האַרץ אויף דער שטומער מענטש־פּיין
עס איז שווער אים אין הימל אַ גאָט ווייטער צו זיין.
צעברעכט ער די שלעסער פון זיין הימלישן טויער,
ער נידערט אין תהום פון מענטשישן טרויער.

נעמט שפּיז און שווערד אין זיין האַנט,
און לאָזט זיך גיין מיטן פאָלק זאַלבענאַנד.
וואַנדערט און וואָגלט אויף מענטשישע וועגן —
גאָט מיט מענטש גייען דער רשעות אַנטקעגן...

יידישע קולטור, 1936

אין קיינעמס לאַנד

די נאַכט פירט מיך צו אַ שטיבל צו,
וואָס ברענט מיט אַ געל פייערל אין קיינעמס לאַנד.
דאָס שטיבל פון אַ הבדלה־ליכט באַלויכטן —
לייגט אַ געלע לאַטע אויף געלן זאַמד.

אַ מענטש מיט אַ ווייסן קאָפּ
שטייט אין שטיבל באָרוועס אויפן דיל.
איך גיי אַלע נאַכט צו דעם שטיבל צו,
און וויין מיט אים מיט אין דער שטיל.

איך קוק דעם מענטשן מיט מיינע אויגן אָן,
מיינע אויערן הערן ניט קיין רייד —
ער האַלט פון מיר זיין בליק באַהאַלטן;
מענטש, ווער האָט פאַרצוקט דיין פרייד?

מיט דער האַנט זיינע אויגן צוגעדעקט,
און די הבדלה־ליכט טוט ער האַלטן,
ווי אַ תּפילה פאַלט זיין הייסע טרער
פון אונטער זיין ברעם דעם קאַלטן.

איין נאַכט האָב איך זיינע אויגן אָפּגעדעקט.
ער האָט די הבדלה־ליכט מיר געגעבן האַלטן,
איך בין אין דעם שטיבל געבליבן שטיין,
און ער איז אַוועק צו דער וועלט מיט גוואַלטן.

מיט פֿאַרבונדענע אויגן

איך וואָלט זיך די אויגן פֿאַרבונדן,
און ניט זען די מענטשלעכע שרעק.
וואָס מען זאָל טאָן, ווייס ניט קיינער —
די געדאַנקען גייען ווי אויף טויבן־פּיס אַוועק.

דער הימל האָט די שטערן שוין לאַנג אויסגעלאָשן
נאָר דער מענטש אין אַ ווינקל־אויג טראָגט נאָך ליכט.
שאָטנס טאַנצן דעם טויטן־טאַנץ,
וואַרפֿן בית־עולם־ליכט דעם מענטשן אין געזיכט.

איז וואָס איז פֿון דער וועלט געוואָרן ?
אַ בית־עולם אונטער שיין פֿון לבנה ?
ווערטער זיך קייקלען ווי אַ מעשענע פֿאַן אויף אַ טרעפּ . . .
און דער מענטש אַלץ נעענטער צו דער גרויסער סכנה.

וויגט זיך דער הימל ווי אַ לאָמפּ איבער אַ טיש ;
גאָט מיט פֿאַרבונדענע אויגן זעט קיינעם ;
וואוהין מען קומט — אַ בלינדער שכן ;
בלייבט מען אין דער פֿינצטער מיט גאָט איינאיינעם.

אידישער קעמפּער, 22טן נאָוו., 1940

אַ ליכט אין חושך

אין אָנדענק פון מיין ברודער חיים בערמאַן ע״ה (1887—1946)

אין מיטן פעלד אַ חורבה איינגעהויקערט ווי צו נעילה,
אויפֿן דאַך רויכערט זיך און קנוילט אַן עלנט שטום.
אויף אַ בערגל מצבות צוויי געבויגענע ווי אין תפילה —
אַן אַלטיטשקער ניט־פֿון־הי דרייט זיך דאָרט אַרום.

אויף זיינע פּלייצעס אַ זאַק פול טאַטע־מאַמעשן געוויין,
צוויי קינדערלעך אויף די הענט דריקט ער צום האַרצן צו.
איינגעשלעפּערטע, צעליכטיקט זיך דער חושך אַרום זיי —
אויפֿן בערגל, דעם זאַק געוויין צוקאָפּנס, לייגט ער זיי פּאַר רו.

הויבט דער אַלטיטשקער די הענט צום הימל: — „אוי, גאָטעניו!
דאָס שענסטע און דאָס בעסטע איז ביי דיר אַ קינד,
דער וואָרצל און דער שטאַם פון משפּחות הייליקע און ריינע —
ווערט איינס דוד המלך, דאָס צווייטע משה רבנו״.

האָט דער אַלטיטשקער דוד המלכ׳ן אין פעלד אַוועקגעשיקט —
דעם שונא׳ס חייל ברייננגט דוד ווי אָקסן אויף אַ שטריק;
און פּאַר משה׳ן האָט ער אַ שטעקן געשניצט און געצירט —
און משה מיטן שטעקן האָט פאָלק פון דריטן חורבן אַרויסגעפירט.

טאַטע מאַמע, וואָס האָבן פּאַר זייערע קינדער אַ לעבן געליטן,
ביז דער שונא האָט זיי מיט אַ זאַק געוויין פּאַרביטן,
האָבן אַזוינס גאָר געקאָנט טראַכטן, אַזוינס געקאָנט קלערן,
אַז איינס וועט דוד המלך זיין, דאָס צווייטע משה רבנו ווערן?

אידישער קעמפער, מאַי 22, 1943

אַ קאָשמאַר

ווי אַ זקנה מיט אַ הוילן שאַרבן,
שטעלט זיך די נאַכט לעם אונדזער שוועל.
מיט אַן עכאָ פון שלאַכטפעלד שרייט זי: שטאַרבן!
און אָט פויקט זי אין פענצטער איר טויט-באַפעל.

עס ווילט זיך לאַכן און אַ משוגענער לאַכט —
מיר ליגן געשמידט ווי אין אייזערנע רייפן.
אַ געיאָמער פון קולות, ווי אַן אָפּהילך פון שלאַכט,
עס פלאַקערט אַ שרפה אין אונדזערע הייפן.

עס דאַכט זיך: מיר ליגן שוין אַלע ווי טויטע —
די בלינדע נאַכט שפּרייזט אירע לעצט-לעצטע שריט:
זי שפּאַנט אַריבער די צו קבורה גרייטע —
און די מוטיקסטע נעמט זי מיט!...

מאַמעס זוכן קינדער

ווי אַראָפּגעגנידערטע פון פּאַרצייטן געשטאַלטן —
איינגעבויגענע צעדערן פון לבנון —
ציט אַ מחנה מאַמעס צום טאָל פון געוואַלטן,
וואו זייערע קינדער זיך ראַנגלען אונטער קראַך פון קאַנאָנען.

זייערע ליפּן מורמלען: ווי רחל און חנה און דבורה,
טראָגן מיר צו אייך די תפילה פון אונדזער מאַמעשער תורה;
ווי וועכטערינס וועלן מיר איבערן שלאַכטפעלד לויערן,
ווי גייסטער איבער אייערע לעבנס הויערן.

זיי גייען און גייען און אָט זיינען זיי שוין דאָרט.
פּאַס נאָך פּאַס פון שלאַכטפעלד בלעטערט די לבנה —
זוכן מאַמעס קינדער ווי אין טייטש־חומש אַ וואָרט;
שפּרייטן פּאַרטיכער ברכות זיי צו שיצן אין סכנה.

זייער טראָט ווי אַ יידישער אות איז תוכיק געוואָרן.
זיי טרעטן אויס פון אותיות אַ שורה וואָס בליצט —
זעען קינדער אַ פייער־שריפט — זייט באַהיט און באַשיצט! —
און מאַמעשער קול הילכט זיי פון יעדן ברענענדיקן דאָרן.

אידישער קעמפּער, מאַי 12, 1944

אַ געבעט

מײַנע שוועסטער, לאָמיר ווי ירושלים׳ס טעכטער
אָן חשק אָנטאָן אונדזערע שענסטע קליידער,
יום־טובדיקע אָפּריכטן אונדזער געבעט צו גאָט,
ווי פאַרצייטן אויסגיסן אונדזער האַרץ פאַר אים.

און זאָגן: „אַ לויב צו דיר, גאָט.
דו האָסט באַוויזן שיינקייטן אויפן הימל,
וואָס האָבן ליכטיק געמאַכט אונדזערע אויגן —
באַווייז שיינקייטן אויך אויף דער ערד״.

און אָן מורא זאָלן מיר זען דעם אויפגאַנג פון פרימאָרגן.
און מיט זינגענדיקע לעפצן רימען דיין נאָמען.
לאָמיר זאָגן די ווערטער פון ירושלים׳ס טעכטער:
„דו ביסט אונדזער שיצער, און דו ביסט מיט אונדז, גאָט״.

צוקונפט, מאַי, 1943

מוטער רחל

מוטער רחל, נעם דעם געוויין פון דיינע קינדער,
טראָג אים צו גאָט אין טרער פון דיינע אויגן;
שטרעק אויס דיינע באַשיצנדיקע הענט —
ווי ביים לעבן האָט דיין געבעט צו גאָט זיך געצויגן.

מוטער רחל, הגר איז שרהס דינסט געווען,
געלאַכט האָט מען פון איר ביטערן צאָרן,
און דאָך איז איר געבעט אין מדבר
פון אייבערשטן דערהערט געוואָרן.

דערהער דעם געוויין פון דיינע קינדער,
ער רייסט זיך צו דיר דורך שטומע קאַלטע ווענט,
אַ מוטער איז דאָך קיינמאָל ניט טויט...
אָ, נעם אונדז אַריין אין דיינע באַשיצנדיקע הענט!

צוקונפט, מאַי, 1943

דו טאָרסט ניט שטומען

פון הימל רינט אַ געלער שפּאָט;
ווי דורך אַ דאַך, צעבראָכענעם, דער רעגן;
ביי די שוועלן יאָמערט אונדזער טראָט
ימ׳ען טרערן פלייצן אונדזערע ברעגן.

פון די הערצער שיילט זיך אויס אַ קרעכץ,
ווי דער ליים פון נאַסער סטעלע,
און דער שונא שעכט און שעכט —
זיינע אָרגיעס שדימ׳שע קאַפּעליע.

אָ גאָט, דיין נאָמען ציטערט אויף די ליפּן...
דו קאָנסט ניט אָפּקומען מער מיט אַ טרער,
דאָס פּנים פלאַמט פאַר שאַנדע, ווען דו כליפּעסט...
דיין שטימע טאָר ניט שטום זיין מער.

פון הימל רינט אַ געלער שפּאָט;
ווי דורך אַ דאַך, צעבראָכענעם, דער רעגן;
ביי די שוועלן יאָמערט אונדזער טראָט
ימ׳ען טרערן פלייצן אונדזערע ברעגן.

ליטעראַרישע העפטן, 8־7, 1947

אַ חלום

מײַן מאַמע האָט מיר אַ טאָרבע געבראַכט
און אויף אַ פּאָליצע אַװעקגעלײגט —
זאָל, מײַן טאַכטער, אַ לאַבן ברױט ליגן,
מען זאָל ניט באַדאַרפן און באַהיט זײַן פון נױט.

איך האָב די טאָרבע צעעפנט,
און געקוקט אױפן לאַבן ברױט —
האָט מײַן מאַמעס פּנים אױף אים זיך געשפּיגלט —
אַ פּנים, װאָס איז אַריבער דרײַסיק יאָר טױט.

אידישע װעלט, 1939

מיינע פעק

וואַנדערנדיק וועג איין וועג אויס —
אויף אַ וואָגן געפּאַקט מיט זאָרג —
האָב איך, ווען די נאַכט איז צוגעפאַלן,
זיך גענומען אַ דירה אויף באָרג.

איך האָב די פעק אויפגעבונדן,
די שטריק פון זאָרג צעשפּרייט;
די טיר האַלב אָפן געלאָזט —
זאָל אַן אָפענע טיר זיין גרייט!

איך שליס די מידע אויגן צו —
איך הער מען ציט מיינע שטריק.
די פעק ליגן ווי קעלבער געבונדען,
מען שלעפּט זיי שוין אויף צוריק.

דעם דישל פאַרקערעוועט — איך פאָר
מיט האַלב אָפענע אויגן דורך שלאָף.
די פעק ווי שוואַרצע קישנס צוקאָפּנס,
דער וועג — ווי אַ בעט אָן אַ סוף.

פויל האָט דער וועג זיך געצויגן.
ביז איינגעדרעמלט האָט אויף דער וואָגן —
די פעק פינטלען ווי בעלמעס אויף די אויגן —
ביז די נאַכט אַ מידע האָט גענומען טאָגן.

דער מזרח טריפט דעם גרוס פון גוט־מאָרגן,
די פעק צערויטלען זיך ווי עפּל אויף אַ וואָגן,
אין רויטער ליכטיקייט זיך וואַשן מיינע זאָרגן —
פונם וואַלד האָט אַ ניגון געגומען טראָגן.

דער ניגון צעוויגט איבער מיר אַ געשטאַלט —
ווער קושט מיינע ליפּן ? ווער גלעט מיינע הענט ?
אין פאַרוויגנדיקן ניגון פון שחרית
האָב איך מיין טאַטנס שטימע דערקענט.

איך בין צוריק אַ קינד געוואָרן,
און געשלאָפן ביזן שפּעטן מאָרגן —
אויפן בעט פון לייכטע חלומות געטראָגן —
און מיין טאַטע האָט געשלעפּט מיינע זאָרגן.

אידישער קעמפער, 18טן יוני, 1943

אין דיינע אויגן דרעמלען סודות

אין דיינע אויגן דרעמלען סודות,
אויף דיין פּנים צער, ווי נאַכט, זיך שפּרייט.
כ׳האָב אַזוי געוואָלט דאָך זיין אַן עדות,
ווען אַ האַרץ, ווי דיינס, ווערט זיין דערפרייט.

איז מיר באַשערט מיט דיר אינאיינעם,
צו זיין אין דעם חושך, אָט אָ דאָ ;
ווען כ׳בין מיט דיר כ׳דאַרף ניט קיינעם —
איך טראָג דיין צער ביז מיין לעצטער שעה.

„שיקאַגאָ,” 1936

מיין טאַטע

מיין טאַטע טראָגט צער אין זיינע אויגן —
דאָס געדענק איך זייט איך בין אַ קינד געוועזן.
איך האָב אין מיין טאַטנס אויגן
דעם עלענט פון דעם יידן געזען.

שבת נאָכמיטאָק ווען מיין טאַטנס גוטע האַנט
האָט פינגער נאָך פינגער געטאָן אַ בראָך —
איצט נאָך הער איך אין אָט דעם קלאַנג
דעם גאַנצן יידישן אָך !

איז מיין טאַטע מיר נאָך נענטער געוואָרן —
איך בין דאָך פון אים גאָר ניט אַוועק !
זיין צער איז אויך מיינער געוואָרן —
מיט פרייד גיי איך איבער זיין וועג.

איך וועל אויף מיין טאַטנס וועג ניט פאַלן —
מיין וועג איז פון זיינע אויגן געהיט.
זיין צער איז ליבשאַפט אין מיינע גלידער ;
זיינע קנייטשן — רייפן מיין געמיט.

„אידישע וועלט,״ 1939

די האַלבע לבנה

גאָט אין הימל איז אַ דיכטער —
די האַלבע לבנה צו אונדז זיין ליד.
פאַר אַ פינטעלע ער שטעלט אַ שטערן,
זינגט אונדזער גאָט און ווערט ניט מיד.

די לבנה זי רעדט פאַר אונדז ביידן,
און מיר הערן ניט קיין ווערטער.
זי פאַרוואַרפט דעם קאָפּ פאַר גליק —
וואָס זשע שוויגסטו, דו פאַרקלערטער?

אין לבנה-שיין דיינע אויגן טיפער טאָל,
שלאַנק דיין גוף, דיין פּנים ליכטיק ווי קרישטאָל.
און מיין נשמה אַ באַשעפעניש פון דער לבנה —
שרייט און מאָנט די בענקשאַפט פון אַמאָל.

זאָלן מיר ביידע גאָר ניט רעדן?
שטומע רייד טוען מיך פריידיק שרעקן.
אַך ווי שלעכט דו ביסט, מיין ליבער —
דו נעמסט אַ כעס אין מיר דערוועקן!

זע, אונדזער גאָט ער קוקט צעשראָקן,
וואָס דו זאָגסט זיך אָפּ פון גליק.
די האַלבע לבנה ווי אַ שורה אויסגעשטראָכן —
גאָט אויס דיכטער, ער ווערט גאָט צוריק.

אידישער קעמפער, מאַי 23, 1941

געוואָלט פאַרגעסן

איך האָב דיך געוואָלט פאַרגעסן:
מיין האַרץ ווי אַ בלעכענע קוואָרט
זאָל נעמען קלינגען לער —
און זאָגן דיר דאָס לעצטע וואָרט.

איך האָב געוואַרט, געוואַרט און כ׳קאָן נישט מער.
אויף אַ וועג אַ שטילן דיך באַגעגענען,
דאָס האַרץ זאָל אַ צוק־טאָן, בלייבן שטיל —
איך מוז מיט דיין נאָמען זיך געזעגענען!

אָבער מיינע ליפּן רופן ווי פון זיך:
„דיין נאָמען איך וועל אין טיפעניש באַהאַלטן,
דורך שלאָפלאָזע נעכט איבער אים וואַכן,
ער וועט ליגן ווי אונטער אַ שניי אַ קאַלטן״.

ווי קלאָר דורך נאַכט דער רוף נעמט קלאָגן:
וויי, וויי ווי ס׳איז מיר שווער!
ס׳וועט מיין האַרץ שוין מער ניט שלאָגן —
דיין נאָמען טרינקט זיך אין מיין לעצטער טרער...

איך קום

איך קום דיר אַנטקעגן, מיט נשמה און גוף,
איך טראָג זיך איבער בלינדע וועגן אַ שאָטן אין דער נאַכט.
דער גרויער באַגינען פאַרווישט די שפורן פון מיין טראָט —
איך האָב זיך דערטראָגן, צו דיר זיך געבראַכט.

מיינע הענט, וויינענדיקע צווייגן צוויי,
הענגען אויף דעם הענטל פון דיין טיר,
מיינע אויגן קריכן דורך שפּאַלטן פון די שוועלן,
צעעפענען די טיר וואָס שטייט צווישן דיר און מיר.

דו גייסט פאַר מיר אויף, איך זע דו קומסט —
אַ געזאַנג נעמט זיך זינגען, אַ ליכטיקייט זיך שפּינען —
איך הער דיין קול אין גראָז, — פון שויס פון דער ערד
שפּראָצט דיין ניגון ווי דער זוניקער באַגינען.

אידישע וועלט, 1939

פינגער פויקן

פינגער פויקן אין מיין פענצטער,
דאגות־קנייטשן שניידן אויף די שויבן,
אַ שאָטן פון געשטאַלט
האָט זיך פאַר מיין פענצטער אויפגעהויבן.

מיר דוכט, איך קאָן שוין לאַנג דעם מענטשן,
זיין קול נאָך הערט אין מיין געהער,
וואָס זשע פויקט ער אין מיין פענצטער ?
זיין נאָמען צעשטראַלט זיך אין מיין טרער.

די בענקשאַפט טראָגט מיך צו צום פענצטער
אַ פריידיקע מידקייט שטרעקט מיינע גלידער,
פינגער פויקן, פויקן, פויקן —
מיטן פנים פאַל איך צו זייער באַריר אַנידער.

„אידישע וועלט,״ 1939

נשמה־געזאַנג

אַן אומרו איז איבער מיר געגאַנגען
און האָט מיך אויפגעוועקט אינמיטן נאַכט —
אַ ניגון, שוין לאַנג ניט געהערטער,
פון ערגעץ האָט זיך צו מיר געבראַכט.

אַ קול האָט אַ תפילה אויף טרעפּן געהויבן
און האָט עס דערהויבן צו אַ נשמה־געזאַנג.
קאָן אַ תפילה ס׳האַרץ ווי אַ קרבן שעכטן ?
קאָן אַ האַרץ אויסגיין פון גאָט־פאַרלאַנג ?

גאָט — אַ נאָמען כ׳האָב זיך געהיט צו דערמאָנען —
דער נאָמען איז געווען אפשר באַהאַלטן אין מיר.
— אַ נשמה האָט פענצטער פאַרמאַכטע מיט לאָדן,
זי בעט זיך און רייסט זיך צו אַן אָפענער טיר.

וואָרט וויגט גרויס וואונדער פאַר מיינע אָפענע אויגן.
מיינע ליפּן בענטשן דעם טראַף, דעם קלאַנג —
אין האַרצן די תפילה אַלץ הויכט אויסגעצויגן.
די תפילה מיך טוליעט צו אַ גרויסן געדאַנק.

היינט ווי נעכטן ווײנט אומרו אין מיינע גלידער,
ער וויינט מיט דעם צער פון דער וועלטס פיר ווענט.
די תפילה זי טרייסט מיך ווי אַ גליקלעכע בשורה —
איך טראָג זי אַרום אין מיין שטוב אויף די הענט.

פעדער, 1945

אַ האַנט

אין אַ פינצטערער נאַכט
ציט צו מיר אַ ביינערדיקע האַנט;
און בלייבט הענגען איבער מיר,
בעט ווי אַ בעטלער אַ גראָשן ביים טיר.

וועמעס האַנט? וועמעס האַנט?
אַ רגע דורך יאָרן לויפט אויף צוריק:
אַ האַנט האָט געציטערט — געחלשט —
געוואָלט מיט מיר טיילן איר גליק.

די פאַרשטויסענע האַנט אויף מיינע פלייצעס
בלייבט הענגען, ווי אַ טאָרבע מיט צער...
אָט ליגט די האַנט אויף דער ערד,
און עס וויינען די פינגער ביים ליכט פון פאַנאַר.

איך וויל קניען צו דער האַנט —
אַ שוואַרצער שאָטן פלאַטערט ווי אַ שלייער;
און ס'צעהוידעט זיך פאַר מיר זיין געשטאַלט —
אַ פאַרשלייערטער אין טרויער.

איך — בלאַס און צעשראָקן פאַר מיטלייד און שאַנד,
שטרעק מיינע פינגער צו דער וויינענדיקער האַנט;
קנוילן זיי ווייטיק פאַרגליווערטערהייט — — —
בלייבן ליגן צוויי הענט ביים צעבראָכענעם פלייט.

„אידישע וועלט,״ 1940

איך און מיין שאָטן

דער גורל האָט אונדזביידן פֿאַרצווילינגט,
אין שטורם־ווינט געוואָקסן ביימער, קרומע צוויי.
טעג האָבן זיך געהוידעט, און יאָרן געהורבעט —
פֿאַרקריפּלט האָט אונדז ביידן דער ווילדער זאַווײ.

טעג און יאָרן זענען אויף קוליעס אַוועק,
ווי זעלנער פֿון שלאַכטפֿעלד אין וויסטן געיעג,
איך און מיין שאָטן אויף ווענט געוואָגלט,
זיך געוויגט, און געוואַקלט אין ווייטיק פֿון שרעק.

טעג, יאָרן מיינע, ווי אָקסן אין סאָכע,
האָט איר מיך און מיין שאָטן דערשלעפּט ביז טויט־מיד!
טעג, איך צערייס מיט אייך מיין לעבנס־בונד,
דורך אָט דעם געזעגענונג־ליד.

ליטעראַרישע בלעטער, נומ. 47 (654)

דיין נאָמען

דיין נאָמען האָט פאַרבלאָנדזשעט אויף מיינע ליפּן —
ווי אַ בלייענער וואָלקן בלייבט ער הענגען שווער,
מיינע ליפּן ווי קאַלטע פאַרפראָרענע שוועלן —
בלייבט ליגן אַ פאַגליווערטע טרער.

שאָטנס ציען ווי פינצטערע כמאַרעס —
שאָטנס פון טעג פאַרלאָשענע שפּאַרן געדיכט.
טעג מיט שוואַרצע קעפּ קריכן פון נעפּל,
דיין נאָמען קאָרטשעט זיך אויף מיין געזיכט.

„שיקאַגאָ,״ 1934

צו . . .

דו ביסט צו אונדז אומגעריכט געקומען,
ווי אַ פּאַרצייטיקער נביא מיט שטילע טריט.
פאַר דיין פאָלק אַן אויסוועג צו געפינען
האָסטו אין מדבר־זאַמד דיינע פיס געבריט.

דער באַשעפער פון פאוסט האָט פון יונגרוי׳ס בלוט
צום אייביקן געראַנגל פאַרנומען דעם רוף —
דו מיט פרוי אין געראַנגל האָסט אַן אויסוועג געזוכט,
שניידנדיק בלוט־פאַסן אין אייגענעם גוף.

פון ווייטיקן אַ דורכגעלייטערטער,
מיט וועלט־צער דיינע אויגן פאַרדעקט,
האָסטו פון ליידנס־אָפּגרונטן פון האַרצן —
זעאונג נאָך זעאונג אונדז אַנטפּלעקט.

דו האָסט פון חלום זיך אויסגעפייניקט אַ געשטאַלט,
און מיט חלום־געשטאַלט געגאַנגען זאַלבעָנאַנד ;
כדי מענטש צו איבערמענטש דערחלומען —
גייט איר ביידע אין געראַנגל האַנט אין האַנט.

אויפגעפלאַטערט בלוטיק האָט דיין פאָן פאַר פרייד —
דיין געשטאַלט האָט זיך דערלאַנגט דעם פאַרשפּראָכן לאַנד.
און דו ? — מיט דערלייזונג־ברכה אויף דיינע ליפּן,
געבליבן הייגען איז דיין בענטשנדיקע האַנט.

שיקאַגאָ, נאָוו.־דעצ., 1935

יידיש

האַט מענדעלע די קליאַטשע צו אַ בויד צוגעשפּאַנט
און זיך געלאָזט אין אַ נסיעה איבער יידיש־לאַנד,
אַ לאַנד פון חורבה — און דלות־שפּראַך —
האָט אָט די נסיעה געטאָן אַ וואונדער־זאַך:

אין דער חורבה, אין רעכטן מיט,
האָט אַ בוים זיך צעצווייגט און צעבליט.
אָט אַזאַ וואונדער ווער האָט געזען? —
עס איז נאָך אַ גרעסערער וואונדער געשען:

אויף זיינע צווייגן מעשיות זיך וויגן,
און בלעטער זיך שפּיצן, ווי פינגער אויף קלאַווירן,
און שפּילן אַ יידישן ניגון
צו די שטיבער פון יידישע טירן.

נאָך מענדעלען — שלום עליכם און די פּרץ משפחה
האָבן אין דער חורבה געבראַכט מזל־ברכה.
אויס חורבה — אַ פּאַלאַץ, אַ שפּראַך פון כל טוב,
אַ שפּראַך מיט נשמה, אַ שפּראַך מיט אַ גוף.

היינט זיצן אַרום טיש יידן פון דער גמרא,
קנייטשן די שטערנס, גלעטן די בערד:
אַ פּשט'ל אַהין, אַ פּשט'ל אַהער — אַ סברה,
געווען איז די קליאַטשע שוין גאָר ניט קיין פערד!